

*We zullen niet ophouden te verkennen
en het eind van onze verkenningsreis
zal de aankomst zijn op ons beginpunt
die we dan voor het eerst zien.
Keltische spreuk.*

FEITEN

Cathy leefde in Aylesbury. Dit Aylesbury ligt in het graafschap Buckinghamshire, heeft een zeer aardig historisch centrum. Op de Conquest de koning nam de heerlijkheid Aylesbury voor zichzelf, en het is genoemd als een koninklijk landhuis 'Eilesberia' in de Domesday Book 1086.

Ongeveer 10 km ten noordoosten van Aylesbury, in het dorpje Wing, ligt nog een bijzondere historische bezienswaardigheid: een Saksisch kerkje, grotendeels daterend uit de 10^e eeuw. De naam is opgenomen in het Domesday Book als *Witehunge* en in het oude Engels ca. 966-975 als *Weowungum* (datiek meervoud geval). Het zou kunnen betekenen: 'Wiwa's zonen of mensen'. 'De inwoners bij, of aanhangers van een heidense tempel.'

Vlakbij Wing ligt **Ascott House**, een oorspronkelijk 17^e eeuwse landhuis. Dit **Ascott House**, soms gewoon aangeduid als **Ascott**, is gelegen in een 3.200 hectare (13 km²) goed, waar Dustin en Karen woonden.

Ascott Huis, met zijn typische rechthoekige vakwerk met zwart gecarbolineumde balken en witte muren

ertussen, was oorspronkelijk een boerderij, gebouwd in de regeerperiode van Jacobus I en bekend als 'Ascott Hall'. In 1873 werd overgenomen door Baron Mayer de Rothchild (van de naburige Mentmore Towers estate). De familie Rothschild was begonnen om grote stukken land te verwerven in Buckinghamshire eerder in de eeuw, waarop zij een reeks van grote herenhuizen gebouwd van 1852 begon. Baron Mayer gaf het huis op Ascott aan zijn neef Leopold de Rothchild, die het veranderde loop van de komende decennia in de grote, maar informele, landhuis is het vandaag.

In het zacht glooiend kalklandschap van de Salisbury Plain, met als begroeiing grasland, ligt het plaatsje Avebury. Bekend van z'n steencirkel. Deze steencirkel is met zijn cirkelomtrek van driekwart mijl de grootste is van Groot-Brittannië. Zevenhonderd jaar lang diende de cirkel als tempel voor de rituele bijeenkomsten van een onbekende samenleving.

Het feit dat binnen deze steencirkel een heel dorp is gebouwd, is verbluffend. Reeds duizend jaar geleden zijn mensen zich binnen de steencirkel komen vestigen en het is dan ook onbegrijpelijk dat het wonder van Avebury gedurende een zo lange tijd voor de buitenwereld verborgen is gebleven en dat het pas in 1648 werd ontdekt door de oudheidkundige John Aubrey. Hij was zo onder de indruk van de enorme omtrek van Avebury dat hij vanaf dat moment Stonehenge vergeleek met een klein dorpskerkje en Avebury met een kathedraal. Een geschreven bron refereert in 1289 Avebury als 'Waleditch'. In het

Domesdaybook uit 1086 wordt het vermeld als 'Aveberie'.

In tegenstelling tot Stonehenge, dat werd gebouwd voor de aanbidding van de maan en de zon, lijkt de bouw van Avebury eerder verband te houden met de vruchtbaarheid, het leven en de dood. Er zijn veel aanwijzingen dat Avebury vaak werd gebruikt voor begrafenisplechtigheden. De zuilvormige en driehoekige stenen van de avenue zijn opzettelijk bij elkaar geplaatst om zo het verband tussen de vruchtbaarheid en de dood door middel van deze sterk seksueel geladen symbolen zichtbaar te maken. De viering van de cyclus van de geboorte, het leven en de dood nam in het denken van de neolithische mens een zeer belangrijke plaats in. De rituelen van Avebury waren dan ook bedoeld om de levenden geluk te brengen en de doden nieuw leven te schenken.

Volgens schattingen bestond de henge oorspronkelijk uit 247 megalieten en werden er nog eens 400 extra stenen gebruikt voor de twee avenues, de dubbele rijen stenen buiten de henge. De zwaarste megaliet die bewaard is gebleven, is de circa 65 ton wegende Swindon Stone die bij de noordingang staat. Deze reusachtige steen balanceert al 4000 jaar op één hoek.

Het vervoeren en het plaatsen van de stenen kan worden gezien als een van de grootste prestaties van de prehistorische bouwkunst. Bij een experiment dat in 1934 werd uitgevoerd, kostte het vier ongetrainde mannen maar liefst vier dagen om een kleine platte steen volgens neolithische methoden rechtop te zetten. Deskundigen zijn het erover eens dat de stenen afkomstig moeten zijn

van de omliggende vlakten, en dan voornamelijk van de Marlborough Downs. Neolithische en meer moderne bouwers hebben in de loop der tijd alle natuurlijke zwerfkeien in de directe omgeving weggehaald, maar als je vanuit de henge in oostelijke richting loopt, leidt een kalkspoor je naar de belangrijkste vindplaats, 3 kilometer verderop. Daar, op Fyfield Down, liggen natuurlijke sarsens her en der verspreid in de schapenweiden. Sarsens of zandstenen, in het Engels 'greywethers' uit het Eoceen (vroeg Tertiair) zijn van hetzelfde geologische type als die welke gevonden zijn in de omgeving van Stonehenge. Het is nog steeds een raadsel hoe deze enorme stenen vervoerd en vervolgens rechtop gezet werden, maar gezien de kennis waarover de mensen in die tijd beschikten, is het waarschijnlijk dat ze houten rollers gebruikten om de stenen te vervoeren. Voor hun tempel construeerden de bouwers van Avebury drie heilige cirkels: een grote buitenste cirkel, de Great Circle, en twee kleinere cirkels die binnenin de Great Circle werden gebouwd. Tot op de dag van vandaag is het echter onduidelijk in welke volgorde de drie cirkels zijn gebouwd. De Great Circle moet oorspronkelijk uit 98 stenen hebben bestaan, maar aangezien daarvan in de loop der tijd een gedeelte vernietigd is, kunnen we niet meer nagaan of de zuilvormige en driehoekige stenen volgens een bepaald patroon waren geplaatst. Ook van de twee binnencirkels is vandaag de dag nog maar weinig bewaard gebleven, maar we kunnen wel met zekerheid zeggen dat ze dezelfde diameter hadden. Ofschoon ze dikwijls als steencirkels worden aangeduid, zijn prehistorische

steencirkels zelden echt cirkelvormig. Zo vormt ook de buitenste ring van Avebury geen perfect ronde cirkel, maar volgt hij de onregelmatige vorm van de henge. Toch zou het eenvoudig zijn geweest om met behulp van een touw, vastgemaakt aan een welbepaald middelpunt, een volmaakt ronde cirkel te maken. We kunnen dus vaststellen dat de precieze vorm van de buitenste steencirkel waarschijnlijk niet zo belangrijk was. De twee binnencirkels echter waren - in tegenstelling tot de buitenste cirkel - wel volmaakt cirkelvormig.

HET VERHAAL

1.

Dat je de kleine wegwijzers van deze dag niet over het hoofd mag zien: de morgendauw in het gras, de zonneschijn op je deur, de regendruppels in het bloembed, het behaaglijk spinnen van een kat, het herkauwen van de koeien, de hand van je buurman die over het tuinhek groet. Mag deze dag door veel kleine dingen groot worden. Florian de Beaufort warmde zich nog eens een keer aan zijn houtkachel. Hij mijmerde voor zich uit; Dit was zijn stulpje, zijn thuis. Hier had hij lang naar gezocht en tenslotte ook nog gevonden. Harles 12 was het adres. Een vakwerkboerderijtje uit 1839. Te midden van het meest on-Nederlandse stukje Nederland. Het was het enige gedeelte van Nederland dat Centraal Europees was. Hij liep verveeld naar buiten.

Hij keek voor zich uit en zag een klein beekje, met de naam Harleserbeek, zijn weg vervolgend richting het Selzerbeekdal, met in de verte het klooster Mamelis. Hij keek naar de fundering van zijn huis. Opgetrokken uit grote vierkante blokken blauw-grijze kalksteen ofwel arduin afgewisseld met ruwgehakte kleine blokken kolenzandsteen. Arduin is een harde blauw-grijze kalksteen ofwel hardsteen genaamd. Dit gesteente is afkomstig van Namen (B). Vandaar ook de naam Naamse steen. Het fascineerde hem, die grote blokken arduin. Waar kwamen ze vandaan? Vast wel uit een ander gebouw dat gesloopt werd. Of misschien wel het pand dat hiervóór hier had gestaan en dat men toen had gedacht dat ze de blokken arduin goed te gebruiken waren als fundering.

Hij keek nog eens om zich heen en ging naar binnen, want buiten was het al aardig winter en het vroom. Hij ging zich warmen aan de houtkachel. Vreemd toch dacht hij bij zichzelf. Hoe dat zo kon lopen. Hij had ooit in Utrecht psychologie gestudeerd, maar dat was al lang geleden. Klinische psychologie wel te verstaan. Na zijn studie kon hij beginnen in Maastricht aan de Universiteit. Hij had de kans met beide handen aangegrepen, en had het ver geschopt. Hij was hoogleraar geworden in de psychologie. Dat had hem in staat gesteld dit monumentale pand te kopen. Dit pand waar hij altijd zou blijven, dat wist hij zeker. Het was zijn thuis geworden, dit heuvelland. Waar je overal de letters AC op de nummerborden van de auto's zag. Er woonden veel Duitsers hier. Lieflijk wonen heette dat. Het dreef de huizenprijzen wel naar recordhoogte. Voor

een klein poppenhuisje werd hier al een fortuin neergeteld. Maar Florian zat niet zonder geld dus kocht hij een grote vakwerkboerderij in de buurt van Holset in het gehucht Harles in de archieven vermeld als: 1120 Harleis, 1323 Harlis, Harle, 1330 Hairlis, 1356 Harles. Vermoedelijk ontstaan uit Hariliacas, een Romaanse afleiding van een Germaanse persoonsnaam, met als betekenis 'toebehorend aan de persoon Harilo'. Getuige de oude vorm met aanvankelijk een Romaanse klankontwikkeling. De man leefde voor of in de 8e eeuw N.C. Getuige de oude vorm met aanvankelijk een Romaanse klankontwikkeling. Dit Harles lag tussen Vijlen en Vaals. Twintig, dertig jaar geleden was er geen waterleiding, geen gas en van geasfalteerde wegen had nog nooit iemand gehoord. Een waterleiding is inmiddels wel aangelegd, maar gas kennen ze in Harles nog altijd niet. Er wordt op olie gestookt en warm water krijgen ze via een elektrische boiler.

Morgen zou hij naar Maastricht gaan en op een terras gaan zitten, kijken naar de mensen die langskomen. Misschien kwam hij nog wel enkele van zijn studenten tegen. Maar morgen was nog ver weg. Hij pakte zijn auto en reed naar Aken, waar hij zijn dagelijkse boodschappen deed. Aken was altijd nog het meest dichtbij. Hij had zijn vrije dagen strikt ingedeeld, en aan dit strakke schema hield hij zich ook. Om zeven uur opstaan. Om acht uur poetsen. De rest van de ochtend studeren, blijven op zijn vakgebied. 's Middags vrij en 's avonds boeken lezen. Hij ging altijd naar de Tribune in Maastricht voor zijn boeken. Soms ook naar de Wegwijzer in Wittem. Hij ging niet graag naar Polare in

Maastricht dat hem deed denken aan een V&D voor boeken. Neen, bij de Tribune kenden ze hem en deden ze alle moeite om de vaak vreemde boeken die hij zocht voor hem te achterhalen en te bestellen.

‘Ik moet morgen toch maar even naar de Tribune gaan’, mompelde hij voor zich uit, terwijl hij het eten aan het klaarmaken was. Hij maakte meestal een ovenschotel, dan had je voor twee dagen te eten en kon je de volgende dag de schotel met de rest in de oven zetten.

2.

De blaadjes dwarrelden doelloos rond in een kleine wervelwind op het station van Maastricht. Het was zondagavond. De dubbeldekstrein kwam aangereden en stopte pas op het laatste moment. Verscheidene mensen van verschillend allooi stapten uit en hadden wat te zoeken in Maastricht. De aandacht viel op een drietal meisjes, jonge dames, die met elkaar aan het lachen waren. Ze kwamen uit het noorden van het land dat was aan hun accent te horen. Ze hadden het over een jaarfeest en hoe dat goed was verlopen. Het jaarfeest heette Imbolc (spreek uit: im-bulk), en werd op 1 februari gevierd. St. Bridget’s Day, Candlemas of Maria Lichtmis werden op 2 februari gevierd, dit feest markeert de eerste dag van de lente en het midden van de donkere helft, de tijd voor de herrijzing van groene dingen en nieuwe hoop en vrolijkheid. Dit markeert de eerste vloeien van melk in de udders van de ooien. Geassocieerd met de godin Bríd (Bridget), in Engeland bekend als Brigantia, ‘de hoogverhevene’ of ‘de

machtige'. De Godin die te maken had met de vruchtbaarheid met het vuur van inspiratie, de smeedkunsten, poëzie, heling en divinatie. Ze wordt ook wel 'Mary of the Gaels' genoemd.

Bridgid is verwekt door Daghdha de 'goede god', de 'Alvader'. Die weer een zoon was van Dana de stammoeder van het Ierse geslacht van de Tuatha Dé Dadann. Zij is de 'drievoudige' moedergodin, wier drie aspecten – maagd, moeder en oude wijze vrouw – een afspiegeling zijn van het vrouw-zijn: geneeskracht, vruchtbaarheid en wijsheid.

Het was een driedaags feest dat begon op de vooravond van 31 januari, die de kracht van de zon markeerde.

Bridgid wordt ook aan water gerelateerd: In deze periode werden heilige geneeskrachtige bronnen geëerd met geschenken, kaarsen en offergaven.

Een oud gebruik bij Imbolc is om in elke kamer van het huis een kaars te ontsteken om symbolisch de terugkeer van het licht (de zon) aan te moedigen en het duister te verdrijven. Door de Christenen overgenomen in hun Lichtmis, het Engelse Candlemas.

'Dat was jouw feestdag', zei één van de meisjes tegen de andere.

'Ik heet niet voor niets Bridgid', zei het andere meisje.

'Kom', zei het derde meisje laten we de stad ingaan. Ze gingen de Wijkerbrugstraat af en vervolgens over de St. Servaasbrug.

'Gaan we nog wat drinken?', vroeg één van de meisjes.

'Ik ben moe van de lange treinreis', zei Bridgid. Ik ga naar huis als jullie het niet erg vinden.'

De twee andere meisjes gingen nog wat drinken op het Vrijthof en Bridgid ging naar huis. Nou ja, huis! Het was haar huis geworden in de jaren dat ze er leefde. Ze gingen naar de Andreas gemeenschap in de Kapoenstraat. Daar was ze een aantal jaren geleden ingetreden als cenobites (gemeenschaps vriend of vriendin), waarbij gezegd moet worden dat de harde kern bestond uit de chorites (kluizenaars). Ze had daar haar draai gevonden. De ochtenddienst en de avonddienst telkens weer elke dag uitvoeren en natuurlijk de vier grote jaarfeesten, waarvan ze vorige week één hadden gehad. Het was haar grootste wens om ook chorites te worden. Dat wist ze zeker. Maar dat was aan de abdis om te beslissen. Ze zou geduld moeten hebben, ze zou moeten wachten. Alles zou vanzelf komen als de tijd daarvoor rijp was. Dat had de abdis gezegd.

Ze zocht haar kamer op en ging op bed liggen denken aan morgen dan zou ze op een terras gaan zitten en alle mensen bekijken die langs kwamen. Ze zou dan weer in Maastricht zijn; de grote stad. De stad van het 'verdrag van Maastricht' en de Tefaf (The European Fine Art Fair), daar waar de euro was geboren. De meest on-Nederlandse stad van Nederland. Een stad die alleen maar goeds kon brengen. De avonddienst was al voorbij dus die hoefde ze niet mee te doen. Vroeg naar bed om de volgende morgen helder aanwezig te zijn bij de eerste dienst van de week, de ochtenddienst.

3.

Wij waren terecht gekomen in de Ridderschapstraat 17, gelegen binnen de singel van de binnenstad van Utrecht en woonde in het studentenkwartier. Aan het eind van de straat lag de Universiteitsbibliotheek, met daarnaast de Letterenbibliotheek. Verderop lag de Voorstraat met linksaf de Boothstraat. Om de hoek aan de Drift lag 'Hestia'; het gebouw van het UVSV (Utrechtse Vrouwen Studenten Vereniging) en bij het Janskerkhof lag 'Placet Hic Requiescere Musis' het gebouw van het USC (Utrechts Studenten Corps). Vervolgens kwam je op de Nobelstraat met de vaste studenten kroeg Zeezicht en weer verder lag het Lucasbolwerk met de gebouwen van Unitas en Opus Dei. Via de Wittevrouwenstraat kwam je dan weer in de Ridderschapstraat. Dat was het studentenkwartier van Utrecht en daar leefden we op dit moment, Myriam en Reinoud Dunch.

Slaperig keek hij mijn raam uit en kreunde...

'wat zou het nu weer voor een dag worden?'

Reinoud keek de Ridderschapstraat af en zag de domtoren, keek de andere kant op en zag het huis van bewaring. Hij had dit pand gekocht van de makelaars van Bokhorst & Van Erp toen hij nog student was en hier woonde. De Ridderschapstraat was een zijstraat van de Wittevrouwenstraat en lag aan de achterzijde van de Wittevrouwenkade.

'Het moet niet gekker worden', mompelde hij voor zich uit.

Hij stond op en liep met een slaapdrunkkop naar de keuken en zette koffie. Hij had er niet veel zin in. Eerst helaas naar de universiteit via het Lucasbolwerk, de Nachtegaalstraat, de Burg. Reigerstraat, het Wilhelminapark, Rijnsweerd en tenslotte de Uithof. Om daar toe te treden tot het heiligste der heiligen het Trans II (W. van Unnikgebouw).

De zon scheen al fel tegen de hemel toen hij vertrok. De luchten kleurden van diep oranje naar turquoise blauw. Hij moest mezelf motiveren.

‘Alweer zo’n dag’, zoals velen bromde hij.

Het Trans II was niet zo’n ideaal gebouw om in te werken. Het had last van het ‘sick building syndrome’. Hij haalde de fiets uit het hok achter het huis. Het was nog niet opgeruimd. Hij had er geen tijd voor en geen zin in. Het lag er nog steeds bij als ware het nog een studentenhuus. Voor een prikkie had hij het huus kunnen kopen. Nadat het een hotel geweest was, was het een studentenhuus geworden en was helemaal uitgeleefd. Hij had er veel aan moeten verbouwen, maar uiteindelijk woonde hij toch binnen de singel en dat was waar het hem om te doen was.

De Ridderschapstraat werd omschreven als: ‘de Ridderschap’ was in het Nederlands recht het openbaar lichaam of college waarin de edelen van een provincie verenigd waren. Misschien was de straat wel daarheen genoemd of misschien naar iets anders. De Ridderschapstraat was aangelegd door de Ridderschap, één van de drie instanties die de Staten van Utrecht vormden. Na de reformatie kreeg de Ridderschap het beheer over het Wittevrouwenklooster, een belangrijk